scheldestromen

6 | herfst 2011 | tijdschrift van waterschap Scheldestromen

met korting naar het
Watersnoodmuseum

24 september
Open dag waterschap
Gratis met de **stoomtrein**

Verder: Oosterscheldekering | Schorer's graf | Een zeeles van Theodoor Braaksma

welkom

Wie denkt nog echt na over hoe je elke dag naar je werk rijdt? Ik niet meer. Betekent wel eens dat je in het weekend ook die route automatisch pakt, terwijl je toch echt de andere kant op moet, maar dit terzijde. Wanneer je ochtendroutine wordt verstoord omdat de weg is afgesloten en borden je verwijzen naar een andere route, is het andere koek. Blijkbaar valt het licht dan anders, is de weg wat minder strak en krijgt het blad net die kleur die me anders niet was opgevallen. Maar misschien had ik die nacht ook gewoon goed en lekker geslapen…

Rudy Visser is waterschapsfotograaf

waargebeurtwat?

pagina

8 Kustmarathon

16 Achter de schermen bij de Oosterscheldekering

19 In de steigers: wegen rond Wolphaartsdijk

20 Watersnoodmuseum

23 Schorer's graf

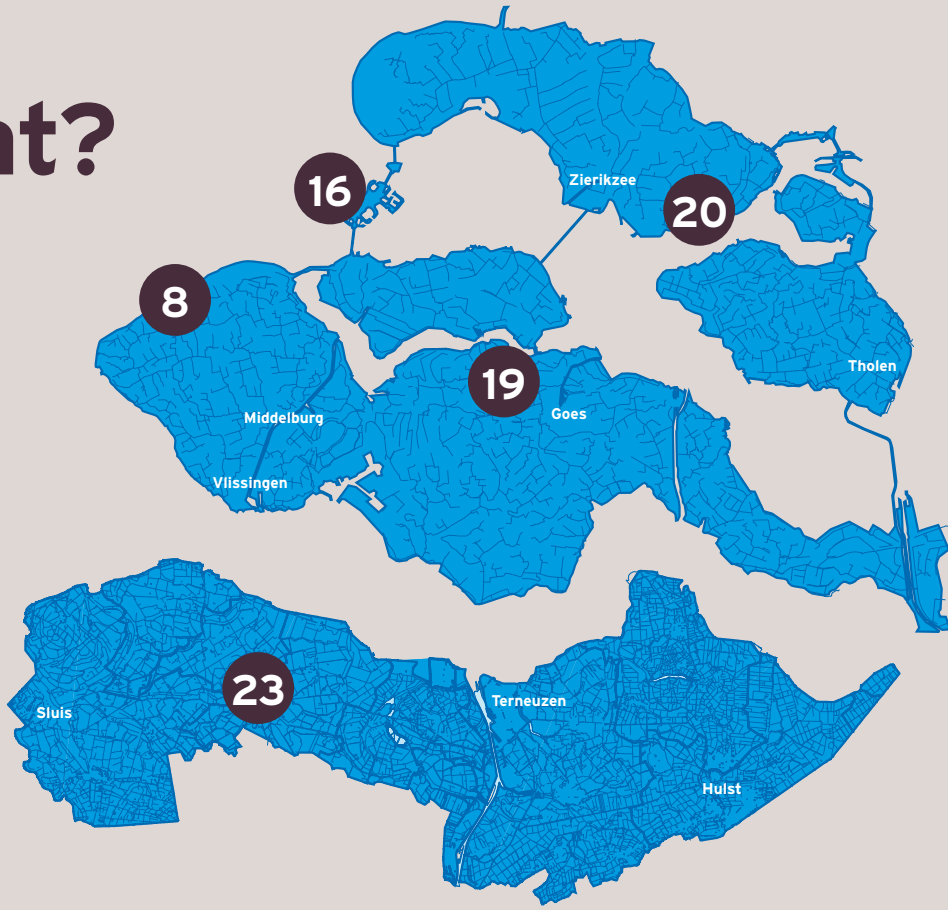

inhoud

De Oosterscheldekering bestaat dit jaar 25 jaar. Lezer Kees de Kok wilde er graag eens achter de schermen kijken. Rijkswaterstaat gaf hem deze kans.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt half december.

Teksten: Linda van Dijke (LvD, eindredacteur), Arjan Goossen (AG), Debora Karman (DK), Janneke Potter (JP), Chantal de Putter (CdP) en Danielle Steijn (DS).

Fotografie: Rudy Visser, Edwin van het Westeinde (pag. 10 linksonder)

Opmaak: Life Design, Zierikzee

Druk: Jumbo Offset, Goes

Terwijl waterschapper Hans van der Sande traint, bekijkt waterschapper Johnny Davidse het parcours vanuit vrijwilligersoogpunt. De Kustmarathon staat weer voor de deur. Het waterschap is er een van de hoofdsponsors maar werkt ook op andere manieren mee. We spraken met organisator Lein Lievense, deelnemer Hans en manusje van alles Johnny.

Kinderen van de Frans Naereboutschool in Vlissingen volgden een zeeles.

Directeur van het Watersnood-museum Maaike Klunne: “Iedere keer als ik er langsloop, krijg ik kippenvel.”

Kippekonten in Zonnemaire.

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
Afdeling Communicatie
en Bedrijfscultuur,
Antwoordnummer 700, 4330 WB
Middelburg (geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
088-246 1000 (lokaal tarief).

www.scheldestromen.nl

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C017135
FSC www.fsc.org

WaterschapScheldestromen

Volg ons op twitter:
www.twitter.com/waterschap

verder

6 Nieuwsberichten
11 Post
14 Open dag waterschap
19 In de steigers
23 Bijzonder gevonden

De uitstroom van gemaal Maelstede

Vissen op het juiste spoor

Om te paaien trekken sommige vissen van zoet naar zout water en andersom. Ze zwemmen dan zelfs tegen de stroom in naar onze polders. Niet altijd even gemakkelijk, zeker niet wanneer de doorgang door obstakels als gemalen en stuwen wordt beperkt. De kans dat vissen deze obstakels overleven is klein. Daarom leggen we vispassages aan. De vispassage bij gemaal Maelstede in 's-Gravenpolder wordt een zeer innovatieve. We leiden de vissen niet over, maar door de dijk naar het zoetere polderwater. De vissen kunnen dan zowel naar binnen als naar buiten zwemmen. De vispassage bij Maelstede is vanaf eind dit jaar geopend voor alle vissen. (JP)

Watervlo in Zeeland

Proefjes doen in een waterlaboratorium, een quiz spelen en het bezoeken van een watermuseum aan boord. Kinderen bewust maken van water en concrete bespaarmaatregelen laten ontdekken. Op educatieschip Watervlo maken kinderen op een interactieve manier kennis met de waterwereld: van de waterkringloop tot de werking van een rioolwaterzuivering. Kinderen kunnen zelfs in een levensechte onderzeeër! Van maandag 12 september tot donderdag 20 oktober is de Watervlo in Zeeland. Basisschoolkinderen van groep 3 t/m 8 kunnen de Watervlo gratis bezoeken. Op afspraak met school of zaterdag en woensdagmiddag met hun ouders. Kijk voor locaties en openingstijden op www.watervlo.eu. (JP)

Bomen over **bomen**

Er gaat een heel verhaal schuil achter de bomen en struiken die langs de polderwegen staan. Nu handig voor beschutting, vroeger was de belangrijkste functie brandstofvoorziening. Maar ook toen al diende wegbeplanting om het landschap te verfraaien en ter beschutting van boerderijen. Jong hout werd door het waterschap gebruikt bij het aanleggen van dijken. Het staat in het boekje 'Wegbeplanting in de Tuin van Zeeland'. Geschreven door onderzoeker Aad de Klerk en uitgegeven door het waterschap. We geven tien boekjes weg aan lezers die het origineelst aangeven waarom zij graag een exemplaar willen ontvangen. Uw inzending kan tot 6 oktober naar communicatie@scheldestromen.nl.
Het boekje is voor € 8,95 ook verkrijgbaar bij boekhandel De Drukkerij in Middelburg. (AG)

Breskens krijgt nieuwe kust

Dijkversterking en –verbreding, een nieuw schelpenpad voor fietsers en wandelaars en het dichten van de openingen waar tot 2003 de veerboten aanmeerden. Zomaar een aantal van de werkzaamheden die eind dit jaar starten rond het veerplein in Breskens. Onder de naam Zwakke Schakel versterken we hier de kust, zodat ook de dijken rondom Breskens een superstorm kunnen trotseren. Een storm die eens in de 4.000 jaar kan voorkomen, maar waar we wel klaar voor willen zijn.

Het werkgebied in Breskens is opgedeeld in drie delen: Scheldeveste (voor het strandpark bij het oude fort), het veerplein en het badstrand (Breskens-Oost). We versterken en verbreden hier de dijken en verbeteren de aansluiting met bestaande fietspaden. Ook versterken we de dijken rond het veerplein en verbeteren we daar een deel van het wegenstelsel, zodat alle wegen en paden beter op elkaar aansluiten. We verwachten eind 2012 klaar te zijn. Zo heeft Breskens straks een vernieuwde én veiligere kust.

Meer op www.kustversterking.nl. U kunt zich hier ook aanmelden voor onze nieuwsbrief. Daarnaast is het dagelijkse nieuws te volgen via www.twitter.com/zwakkeschakels. (DK)

Piepbeleid **gladheidbestrijding**

U moet er vast nog niet aan denken. Winter, sneeuw, ijzel en gladheid. Voor ons als wegbeheerder van bijna 4.000 kilometer plattelandsweg is het altijd een drukke periode. Samen met de andere wegbeheerders in Zeeland doen we de gladheidbestrijding. Dit gebeurt op vastgestelde routes. Dit zijn drukke wegen; minder drukke wegen worden niet gedaan. Nieuw is dat het waterschap dit jaar een piepbeleid hanteert voor wegen die buiten de strooiroutes vallen. Dat betekent dat mensen kunnen bellen wanneer zij vinden dat een weg gestrooid moet worden. Voorwaarde is dat het wegen zijn die voorzien in de bereikbaarheid voor primaire levensbehoeften of met een belangrijke economische functie. Buurtschappen vallen hier ook onder. De wegen komen in aanmerking om bij langdurige vorst of sneeuwval incidenteel gestrooid te worden. (AG)

42,195 km

Het eerste weekend van oktober is ieder jaar gereserveerd voor de Zeeuwse Kustmarathon. Wat begon als een parcours voor een vriendengroep in 2003 is uitgegroeid tot een groot evenement, waarvoor mensen uit heel Nederland richting Zeeland komen. Zelfs deelnemers uit elf(!) verschillende landen doen mee. De jongste deelnemer van 2011 is zeven, terwijl ook mensen van 77 jaar zich nog wagen aan deelname.

De kustlijn van Haamstede tot Zoutelande is het terrein van de zwaarste marathon van Nederland. De plek waar het waterschap normaal werkt aan een robuuste zeewering, is nu het parcours voor de wedstrijd-, wandel-, en minimarathon. Daarnaast vormt de grens van land en water ook het wedstrijdveld van de ladiesrun en de mountainbiketocht.

Niet de bedoeling

"In de loop der jaren hebben we het evenement uitgebreid met meerdere onderdelen", vertelt Lein Lievense, organisator. "Dat moest ook wel want er is zo overweldigend veel belangstelling om mee te doen. Terwijl het eigenlijk nooit onze bedoeling was om het zo groot te laten worden. Maar wel fantastisch natuurlijk", haast hij zich te zeggen. De editie van 2011 telt 6.500 deelnemers. "Dat is voor nu echt wel het maximaal aantal deelnemers. Mijn vrouw Lenie en ik wilden graag ooit nog eens een elf dorpentocht organiseren voor onze vriendengroep. Toen hebben we gekeken: welke route is ongeveer 42 kilometer? Het moest allemaal niet te moeilijk dus we hebben zo min mogelijk georganiseerd. Wat fruit onderweg, misschien iemand voor EHBO en ze zien maar dat ze in Zoutelande komen. Nooit gedacht dat het zou uitgroeien tot zo iets geweldigs."

Lang opblijven of vroeg opstaan

Vooral de wandelmarathon is een populair onderdeel van de Kustmarathon. Terwijl dit onderdeel volgens Lein een toevoeging was aan de bestaande wedstrijdmarathon. Je moet er moeite voor doen om deel te mogen nemen. Ieder jaar in de nieuwjaarsnacht kunnen mensen vanaf 00:00 uur inschrijven. Lein: "Het was eigenlijk een ludieke actie om de inschrijving op nieuwjaarsnacht te laten starten. Dat werd door de meeste mensen leuk opgevangen en sindsdien is het zo gebleven. Voor de editie van 2011 was de limiet van 3.000 wandelaars 's morgens om 10.00 uur bereikt."

Kust en water

De locatie is niet de enige link van het waterschap met de Kustmarathon. Het waterschap voelt zich betrokken bij dit indrukwekkende evenement in haar werkgebied. Niet alleen als een van de hoofdsponsors, maar er doen ook verschillende waterschappers mee aan de marathon. Onder andere Hans van der Sande en Johnny Davidse.

Ploeteren door het zand om de duinovergang over te komen, terwijl de zilte lucht je tegemoetkomt. Bepakte strandgangers nemen de duinovergang als hindernis om vervolgens in de zon neer te strijken. Begin oktober is dat anders. Renners, wandelaars en andere deelnemers aan de Kustmarathon gaan de Zeeuwse uitdaging aan. Voor hen is de duinovergang slechts het begin van een zware inspanning.

TOPSPORT op de grens van land en water

Twee waterschapshelden: Hans van der Sande als deelnemer aan de Kustmarathon en Johnny Davidse als vrijwilliger.

Links: Organisator Lein Lievense vertelt hoe het evenement begonnen is: als een elf dorpentocht voor de vriendengroep.
Onder: Het waterschap is een van de hoofdsponsors van de Kustmarathon. Waterschappers doen ook mee als deelnemer en vrijwilliger.

Onderlinge strijd

Hans van der Sande (54) heeft het liefst herfstachtig weer. “Als de omstandigheden zwaarder zijn, presteer ik beter.” Sinds zijn vijftigste - en dat komt naar eigen zeggen niet door een midlifecrisis – is Hans een fanatiek deelnemer aan de Kustmarathon. Hans: “Ik doe dit jaar voor de vijfde keer mee. Voorheen alleen de wandelmarathon, maar toen ik die binnen de zes uur uitliep die voor de wedstrijdmarathon staat, ben ik overstag gegaan. Het leek me mogelijk om zonder veel extra training ook aan de wedstrijdmarathon mee te doen. Zodoende doe ik nu mee aan beide onderdelen.” Onderlinge strijd is tussen de waterschappers zeker aanwezig. Hans vertelt met trots vorig jaar als eerste waterschapper over de streep te zijn gekomen. “Dat vind ik wel mooi natuurlijk!” Zulke ‘interne concurrentie’ biedt meer dan voldoende motivatie voor de komende wedstrijdmarathon.

Mannetjes van alles

Voor de organisatie hangt veel af van de 750 vrijwilligers. Johnny Davidse (49) is zoals hij het zelf noemt een mannetje van alles. Als EHBO’er zeer betrokken bij het evenement en in de weer met veel meer dan alleen EHBO. “Als ik er over praat, geniet ik er al van!” Met een grote glimlach vertelt Johnny over de leuke en bijzondere situaties die hij als vrijwilliger meemaakt. “Het zijn hele simpele dingen waarmee we mensen kunnen helpen”, vertelt hij. “Naast het bevoorraden en bemannen van de vijftien EHBO-posten zijn er nog zo veel andere dingen. We nemen wel eens spulletjes van mensen mee in de auto, we halen uitvallers op en natuurlijk ondersteunen we mensen moreel en fysiek. Ik heb wel eens voor drie lopers uitgereden, zodat ze in het ‘zuchtje’ van de auto konden lopen. Heerlijk toch?”

Zeeuwse bescheidenheid

In Zeeland en ver daarbuiten is de Zeeuwse Kustmarathon een begrip. Is het evenement te vergelijken met bijvoorbeeld de Nijmeegse Vierdaagse? Organisator Lein antwoordt direct: “Neeeee, bij lange na niet. Die ambitie hebben we ook helemaal niet. Dan moeten we professioneel worden met rangen en standen. Hier is iedereen hetzelfde en kan iedereen meedoen. Het evenement moet niet ten onder gaan aan zijn eigen succes. Misschien dat we volgend jaar met de tiende editie wel iets groter uitpakken. We denken dan aan een ‘ultraloop’- een afstand groter dan een marathon - of om iets ludieks te doen met de wandelmarathon. Maar ook dat is nog ver weg, eerst de komende editie goed volbrengen, dan zien we wel weer verder.” ■

post!

inzendingen welkom:
communicatie@scheldestromen.nl

Foutje in jaartal vuurtoren

In het vorige nummer van Scheldestromen is in het artikel Achter de schermen een foutje geslopen. De vuurtoren van Nieuw-Haamstede is in gebruik genomen in 1840 in plaats van in 1940. Onze excuses.

Beste redactie,

Ik kreeg jullie tijdschrift Scheldestromen weer in de bus en heb het met veel plezier gelezen. Voorheen vond ik het, eerlijk gezegd, behoorlijk saai. Inhoudelijk saai, want behoorlijk technisch en ook een beetje 'intern' gericht. Maar ook qua opmaak niet makkelijk leesbaar, met grote lappen tekst en weinig foto's. Maar ik heb het idee dat de redactie een nieuwe koers is gaan varen. Scheldestromen wordt, vind ik, steeds leuker en informatiever, ook door de onderwerpkeuze. Die aflevering over het kijkje achter de schermen op de vuurtoren van Nieuw-Haamstede was echt leuk. Leuk idee trouwens, om lezers te vragen in welke 'keuken' zij zouden willen kijken. Human interest-verhalen doen het nou eenmaal altijd goed. Het waterschap en daarmee hun tijdschrift Scheldestromen treden steeds meer naar buiten en laten steeds meer zien dat zij met de voeten stevig geworteld staan in de vette Zeeuwse klei. Terecht, want het waterschap is van en voor ons allemaal.

Dorith van Ewijk, Goes

Lezersonderzoek

Tot 7 oktober 2011 vindt u op www.scheldestromen.nl/tijdschrift een korte vragenlijst over ons blad. Heeft u geen internet maar wilt u wel meedoen aan het lezersonderzoek? Vraag dan de papieren versie aan via 088-2461000 (lokaal tarief) en vraag naar de afdeling Communicatie en Bedrijfscultuur. We sturen u graag een exemplaar op. Alvast bedankt voor uw deelname! Als u op de vragenlijst uw adresgegevens achterlaat, maakt u kans op een van de tien boekenbonnen die we verloten.

Vanaf het prille voorjaar tot in de late nazomer kun je ze op de Zeeuwse stranden tegenkomen; groepen enthousiaste kinderen die het strand opruimen, schelpen zoeken en een sleepnet door de branding trekken. Wat ze daar doen? Ze volgen een zeeles van Theodoor Braaksma.

door Chantal de Putter

op zeeles bij Theodoor

Links: Theodoor Braaksma van Natuuravontuur verzorgt enthousiaste zeelessen.
Naast: Kinderen van groep 7 en 8 van de Frans Naereboutschool bekijken welke schelpen ze gevonden hebben.

Theodoor nodigt ons uit om een van zijn lessen bij te wonen. Het is een prachtige zomerochtend als we naar het Badstrand in Vlissingen gaan. Vandaag krijgen de kinderen van groep zeven en acht van de Frans Naereboutschool uit Vlissingen zeeles. Vol ongeduld staan ze te wachten tot Theodoor begint en al snel luisteren ze geboeid naar zijn verhaal over het prachtige leven in de zee, maar ook over de vervuiling.

Strandjutten

Om het schoonste stukje strand te krijgen gaat de hele groep strandjutten. Uitgelaten stuiven de kinderen over het strand op zoek naar hun buit. Na vijf minuten hebben ze al flink wat verzameld: blikjes, sigarettenpeuken, dopjes en plastic. De troep wordt direct in de vuilnisbak gegooid. En de kinderen zijn er maar wat trots op dat 'hun' stukje strand weer schoon is. Enthousiast beginnen de kinderen aan de volgende opdracht. Ze moeten minimaal vijf soorten schelpen op het strand zoeken en showen vol trots hun vondsten aan Theodoor. Het zijn kokkels, mosselschelpen, wulken, zee-egels en venusschelpen.

Het zware werk begint

Maar nu het echte werk; sleepnetvissen. Theodoor zet het net uit in zee en op zijn signaal beginnen de kinderen, lopend langs de branding, aan het net te trekken. Zelfs de juf werkt hard mee. Het sleepnet wordt binnengehaald en de oogst is groot en verrassend: een heleboel krabben, garnalen, zeesterren, platvissen en zelfs de zeldzame zeespin en zeedonderpad hebben de kinderen opgevist. Onder luid gejuich wordt de buit geleegd in twee bakken water. Nadat iedereen de bijzondere vangst heeft bestudeerd gaat alles weer de zee in. Moe maar voldaan gaan de kinderen weer richting school.

Koos de Vuilnisman

Theodoor biedt niet alleen zeelessen aan. "Ik speel typetjes die tot de verbeelding spreken, doorspekt met humor", vertelt Theodoor. Vooral zijn typetje Koos de Vuilnisman is erg populair op de basisscholen. "Voor de meeste kinderen is het echt een eyeopener om te zien wat ze allemaal aan vuilnis weggooien." Ruim elf jaar geleden is hij begonnen met zijn bedrijf Natuuravontuur. "Met mijn toneel- en onderwijsachtergrond wilde ik iets origineels doen, iets wat nog niemand deed. Door het natuurgidsenwerk merkte ik dat kinderen het vooral leuk vinden om op een avontuurlijke manier iets te leren. Het doel van mijn bedrijfje is ook om de wereld voor de kinderen een stukje leuker en beter te maken. Als je het hart bereikt, bereik je ook het hoofd." Het blijkt succesvol want dagelijks stromen er nieuwe aanvragen binnen.

Topsport

Theodoor verzorgt niet alleen lessen in Zeeland maar ook in Noord-Holland, Zuid-Holland en zelfs Friesland. 's Zomers geeft hij vooral les op de campings langs de Zeeuwse kust. "Het is een fulltime job waar ik zes dagen per week mee bezig ben. Fysiek en mentaal is het best zwaar. Veel reizen, lesgeven in de klas, je inleven in je rol en door weer en wind netten slepen. Het is echt topsport."

Meer informatie op www.natuuravontuur.com ■

Peil een dagje waterschap

open dag

Wanneer?	Zaterdag 24 september
Hoe laat?	10.00 tot 16.00 uur
Waar?	Haven Hoedekenskerke
Meer?	www.scheldestromen.nl/opendag

Zaterdag 24 september

Kom gratis met de stoomtrein!
Water is er in allerlei vormen. U zult versteld staan van alle verschillende wateraspecten waarmee het waterschap te maken heeft. Kom in stijl en kom gratis met de stoomtrein!

Treinreis
Stap op in Goes en reis in ongeveer 40 minuten naar eindstation Hoedekenskerke. In de trein is plaats voor 250 passagiers, ook voor mindervaliden zijn plaatsen beschikbaar. Vanwege een beperkt aantal mindervalide plaatsen, vragen wij u uw komst vooraf telefonisch te melden via 088-2461475 (lokaal tarief).

Parkeren
Bij het station van de stoomtrein in Goes zijn 120 parkeerplaatsen. Wanneer al deze plaatsen bezet zijn, kunt u uw auto in de omgeving parkeren. Houd er dan rekening mee dat u enkele minuten moet lopen naar de stoomtrein en eventueel moet betalen voor het parkeren.

Extra bussen
Zijn alle plaatsen in de trein vergeven? Dan staan er op het naastgelegen parkeerterrein bussen gereed. Die rijden volgens de dienstregeling van de treinen richting Hoedekenskerke.

Dienstregeling

Vertrek Goes	09.30 uur*	10.00 uur	12.00 uur*	13.20 uur
Vertrek Hoedekenskerke	10.40 uur*	11.45 uur	14.00 uur*	16.00 uur

Natuurlijk kunt u ook op de fiets of met de auto naar onze open dag in Hoedekenskerke komen.
* treinstellen met plaatsen voor mindervaliden

Beleef het waterschapswerk:

• Peil de waterdiepte met de peilboot Meermin • Doe mee aan de skeltertijdrit • Maak kans op uw eigen foto op de cover van ons tijdschrift Scheldestromen • Regel zelf het waterpeil met een stuw • Bekijk ons wagenpark van dichtbij en vanuit de lucht • Schat het gewicht van de breuksteen • Beklim de kraan en ga op de foto • Zie hoe muskusratten gevangen worden en waarom • Laat u rondleiden over de rioolwaterzuivering • Volg de verkorte opleiding tot junior waterschapper • Schat het waterschapswerk op waarde • Bouw een zandkasteel • Doe mee aan de maaiprijsvraag • Raad welk Zeeuws plekje is afgebeeld • Lever een wens in voor een kijkje achter de schermen

Kijk en ruik hoe we uw rioolwater zuiveren!

Als u thuis de wc doorspoelt, waar gaat dat water dan naar toe? Bekijk en ruik het op de rioolwaterzuivering Willem Anna Polder bij ‘s-Gravenpolder.

Vanaf 11.00 uur tot 14.30 uur vertrekken er ieder half uur bussen vanaf de haven Hoedekenskerke richting de zuivering en terug. Bij aankomst op de zuivering wacht u een rondleiding en... een heerlijke bolus!

achter de schermen

Een lezer krijgt een kijkje in de keuken bij een bedrijf of gebied waar normaal geen publiek is toegestaan.

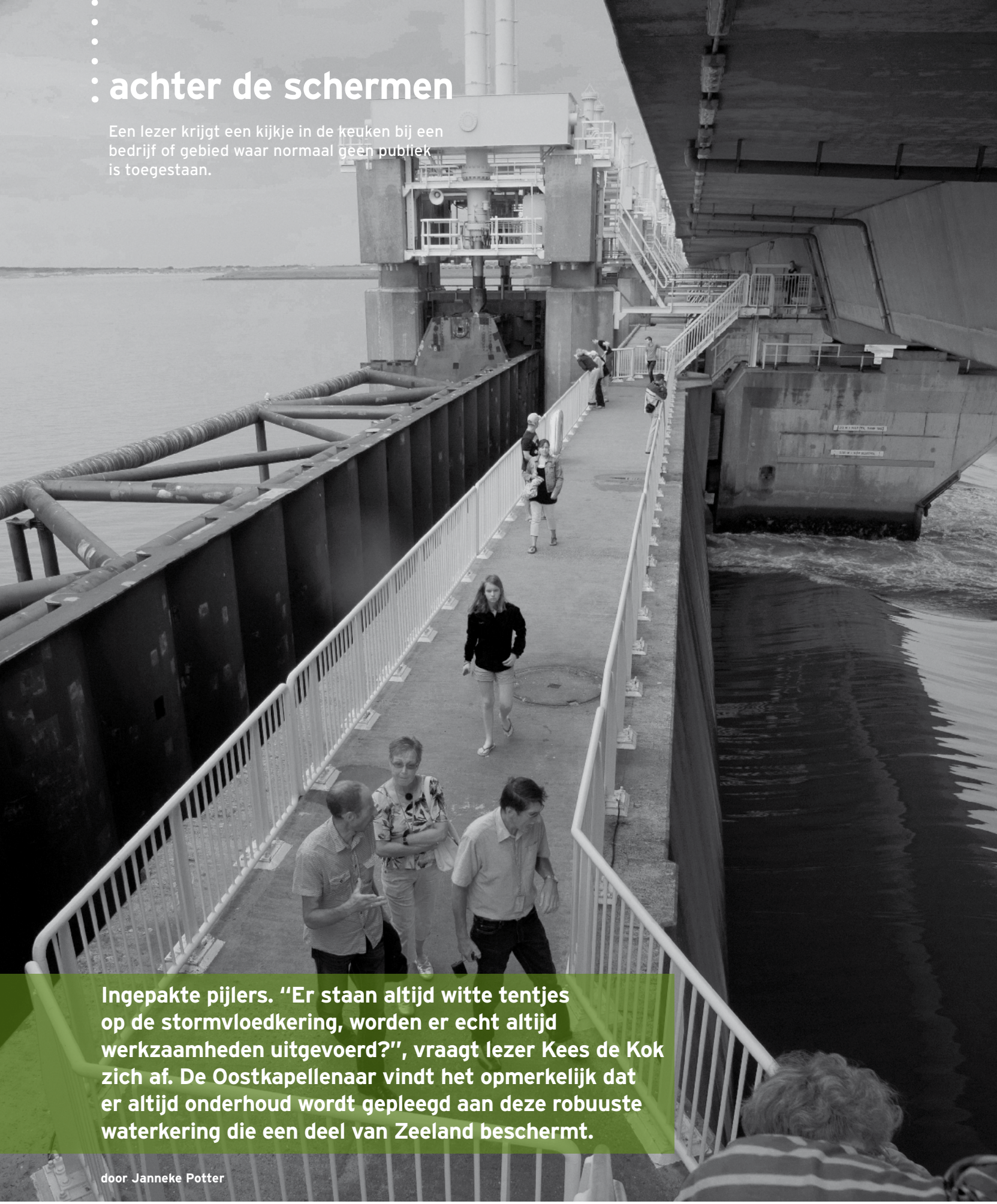

Ingepakte pijlers. "Er staan altijd witte tentjes op de stormvloedkering, worden er echt altijd werkzaamheden uitgevoerd?", vraagt lezer Kees de Kok zich af. De Oostkapellenaar vindt het opmerkelijk dat er altijd onderhoud wordt gepleegd aan deze robuuste waterkering die een deel van Zeeland beschermt.

door Janneke Potter

Schuiven en pijlers, een betrouwbare combinatie

"Je rijdt er zo gemakkelijk overheen", zegt Kees. Vanuit zijn interesse voor bouwkunde en techniek is hij zeer benieuwd naar "de geweldige constructie" van de Oosterscheldekering. De uit 65 pijlers bestaande verbinding tussen Schouwen-Duiveland en Noord-Beveland. Samen met zijn vrouw Netty neemt hij een kijkje achter de schermen. Jos Geluk van Rijkswaterstaat is vanaf de eerste plannen betrokken bij deze verbinding.

Amersfoort aan zee

Nadat Zeeland in de watersnoodramp van 1953 zwaar getroffen werd, moest er iets bedacht worden om dit in de toekomst te voorkomen. "Zonder enige vorm van zeewering zouden we nu 'Amersfoort aan zee' hebben", vertelt Jos. "Er moest dus een korte sterke kust komen om Nederland in deze vorm te behouden." Het eerste plan om de Oosterschelde af te dammen riep onder de Zeeuwen grote weerstand op. "Ik heb nog geprotesteerd tegen volledige afsluiting", zegt Netty. Er zou dan het Zeeuwse Meer ontstaan, bestaande uit zoet water. Jos: "Dat was een mooi plan voor veiligheid en goed voor de ontwikkeling van de landbouw, maar het belang van de natuur werd vergeten. Naast veiligheid vond men ook de diversiteit aan planten en dieren belangrijk. Door de komst van het Zeeuwse Meer zouden veel zoutwaterdieren en -planten verdwijnen. Dat zou ten koste gaan van de visserij en de mossel- en oesterindustrie."

Uiteindelijk zijn voor- en tegenstanders tot een compromis gekomen. Er kwam een kering bestaande uit pijlers waartussen schuiven werden gehangen. Deze schuiven konden in geval van nood de Oosterschelde afsluiten. In 1976 ging het parlement - na heftige discussies - akkoord met de komst van de Oosterscheldekering als onderdeel van het Deltaplan. "Een prachtig plan", vult Kees hem aan.

Doorbraak

De bouw van de markante verschijning ging niet zomaar. Veel technieken waren nog nooit eerder toegepast en ook moesten voor dit project speciale schepen gebouwd worden. Neeltje Jans was het eiland van waar de operatie werd uitgevoerd. Terwijl we op het dak van het Topshuis staan en over Neeltje Jans uitkijken, vertelt Jos dat de vroegere bouwdokken nu een andere functie hebben. "Eén bouwdok wordt nu bijvoorbeeld gebruikt voor de mosselhangcultuur. Daar is puur zout water, waarin de mossel goed kan groeien. Als de schuiven van de kering open zijn, wordt driekwart van de originele getijdewerking in stand gehouden. Dat is genoeg om het milieu in de Oosterschelde te bewaren."

Voor 200 jaar vooruit?

De stormvloedkering heeft uiteindelijk – toen nog in guldens – 5,4 miljard gekost. "En in hoeverre was de veiligheid toen gegarandeerd?", vraagt Kees. "Niet voor 100%", geeft Jos aan. "De kans op een overstroming is teruggebracht tot eens in de 4.000 jaar. Ook is de kering zo gebouwd dat die voor 200 jaar vooruit kan.

Op 4 oktober bestaat de Oosterscheldekering 25 jaar. In 1986 is de kering door koningin Beatrix geopend. Over een lengte van ongeveer acht kilometer staan 65 pijlers van 30 tot 40 meter hoog. Tussen de pijlers hangen schuiven van ongeveer 42 meter lang, tussen de 6 en 12 meter hoog met een gewicht variërend van 260 tot 480 ton.

Naast: Lezer Kees de Kok (rechts op foto) kreeg met zijn vrouw Netty een kijkje achter de schermen.
Linksonder: Het sluiten van de grootste schuif van de Oosterscheldekering duurt 82 minuten.
Rechtsonder: Via dit paneel worden de schuiven bediend. Een speciaal beslisteam bepaalt wanneer dit gebeurt.

Vandaar dat er nu regelmatig – in witte tentjes - onderhoud wordt uitgevoerd en natuurlijk worden er ook onderdelen vernieuwd."

Faalkans

Kees vindt het bijzonder dat je zoiets maakt, maar dat je eigenlijk niet weet of de constructie ook echt werkt. Kees: "Weten we dat pas bij een overstroming?" "Gelukkig niet!", zegt Jos. "We hebben een uitgebreid testprogramma waardoor we weten dat schuiven ook echt dichtgaan op het moment dat het moet. Deze testen moeten uitwijzen hoe groot of liever, hoe klein, de faalkans is. Dit zijn de beroemde knoppen", hij wijst naar een groot bedieningspaneel met allerlei knoppen en lampjes. "Niet iedereen kan het sein sluiten geven, maar dat is logisch." "Wie bepaalt dat Jos? Is dat diegene die op dat moment hoogste in rang is?" vraagt Kees. "Nee, een speciaal beslisteam bepaalt of de schuiven dicht gaan."

"Goh, zo'n beslisteam zou thuis ook wel eens van pas komen", grapt Netty.

Op de borden in de bedieningskamer zien we dat de schuiven in de afgelopen vier jaar geen één keer zijn dicht geweest. Vanwege een hoogwaterstand boven 3 meter boven NAP, is het 24 keer voorgekomen dat schuiven gesloten moesten worden. Alle 24 keer heeft de magische knop gewerkt. ■

- Start voorbereiding: 2007
- Start werk: april 2011
- Gereed: oktober 2011
- Aannemer: BAM Wegen bv uit Bergen op Zoom
- Aanneemsom: € 1.075.000,-
- Lengte fietsroute: 2 kilometer

Een nieuw fietspad dwars door de polder, een slinger in de weg en 6.250 meter asfalt. Het wegennetwerk rond Wolphaartsdijk is drastisch veranderd. Er gaat een langgekoesterde wens van inwoners van het dorp en de gemeente Goes in vervulling.

door Danielle Steijn-Laing

Wegen rond **Wolphaartsdijk**

Het vele recreatieve verkeer richting het Veerse Meer reed altijd door het dorp. Niet leuk voor inwoners en ook recreanten rijden liever direct op hun doel af. De drukte leverde wel eens gevaarlijke verkeerssituaties op. Tot voor kort maakten fietsers, auto's en landbouwverkeer gebruik van dezelfde route. Met een nieuw fietspad door de polder en het doortrekken van de Aardebolleweg wil het waterschap de fietsveiligheid, de veiligheid voor het gemotoriseerd verkeer en de bereikbaarheid van de recreatiezone verbeteren én aantrekkelijker maken.

Marc Serier begeleidt het project vanuit het waterschap. De afgelopen maanden was hij drie á vier keer per week op dit werk te vinden. "Ieder project heeft z'n eigenaardigheden. Het is iedere keer weer een nieuwe uitdaging om het project goed te laten verlopen. Het gebied, de ondergrond, de mensen; overal is het anders. Maar dit project lijkt er wel een uit het voorbeeldboekje." Het voortraject verliep helaas moeizaam, maar de uitvoering is volgens Marc heel soepel verlopen. "We hebben goede contacten met mensen in de omgeving en we hebben veel gemak gehad van de droogte. Daardoor konden we het werk aaneengesloten uitvoeren."

Een groot deel van de werkzaamheden was in juli al klaar. Na de bouwvak is het waterschap verder gegaan aan het stukje fietspad door de polder. "In dit gebied zitten veel broed- en trekvogels", vertelt Marc. "Dit was ook de reden waarom we het fietspad niet eerder konden aanleggen. Maar ook met Natuurmonumenten hebben we veel overlegd en gezocht naar de beste oplossing voor iedereen." ■

Praktisch

Het Watersnoodmuseum is geopend vanaf dinsdag tot en met zondag van 11.00 uur tot 17.00 uur. Van 1 november tot 1 april is het geopend van 13.00 tot 17.00 uur. Het adres is: Weg van de Buitenlandse Pers 5, Ouwerkerk. www.watersnoodmuseum.nl

Met 60.000 bezoekers per jaar telt het Watersnoodmuseum in Ouwerkerk serieus mee in museumland. Het museum wil bezoekers laten herinneren, leren en vooruitkijken. Wanneer bent u er voor het laatst geweest?

door Linda van Dijke

"Mijn ouders komen uit de Hoeksche Waard. Vorig jaar kwam ik hier voor het eerst. Ik sloeg een fotoboek open van Strijen en omgeving en zag direct de boerderij van mijn moeder en het woonhuis van mijn vader. Dan komt de ramp opeens heel dichtbij. Twee weken later valt mijn oog op een kleine advertentie in de Volkskrant: 'Energieke directeur gezocht'. Van de honderd kandidaten ben ik het geworden. Het heeft zo moeten zijn." Aan het woord is Maaike Klunne, directeur van het museum sinds september 2010. "Er lagen hier allemaal folders van pretparken en dagattracties. 'Die gaan er allemaal uit!', zei ik. Bezoekers komen voor het museum en in de omgeving is ook genoeg te doen."

Originele caissons

Kan een museum in een passender gebouw gehuisvest zijn dan dit. De vier caissons waarmee in '53 de gaten in de dijk werden gedicht, liggen er nog net zo bij als toen. Nu ingericht als volwaardig museum. Klunne: "Bezoekers snappen soms niet altijd waar ze zijn. Dan vragen ze 'waar lagen die dingen eerst?'" In de eerste caisson gaat het om de feiten. Bezoekers lezen, horen en zien er verhalen. Over duizenden mensen die uit het rampgebied geëvacueerd werden, over moedige hulpverleners uit binnen- en buitenland en over het koffertje van Teun. Een bijzonder verhaal van een jongetje van drie dagen oud die in de rampnacht in een rieten koffertje wordt vervoerd. Het koffertje is er nog.

Verhalen

"Gisteren was ik in Soesterberg. De weduwe van een kunstenaar heeft ons acht etsen over de ramp geschonken. Dat is natuurlijk heel mooi." Ze gaat verder over een ander project: "Hoe langer het geleden is, hoe meer verhalen er boven komen. Ook van hulpverleners bijvoorbeeld. Steeds meer mensen zijn eraan toe om hun verhaal te vertellen. We willen ze interviewen en op camera vastleggen om hun verhalen uiteindelijk onderdeel van ons museum te maken."

1835+1

Caisson twee gaat over de emoties. De ramp kostte 1835 mensen het leven. Een volledige muur is behangen met namen. Namen van mannen, vrouwen, kinderen en hele gezinnen. Sinds 2009 is het gedeelte aangevuld met een multimediaal monument. Het is de 'favoriete' plek van Maaike Klunne: "Iedere keer als ik er langsloop, krijg ik kippenvel. Er zitten 230 verhalen in, de kans dat ik hetzelfde verhaal hoor is er bijna niet." 1835 namen komen voorbij. Door een naam uit te spreken vertelt een stem het verhaal van het slachtoffer. De namen verschijnen in witte letters in een zwarte omgeving. Het lijkt of de namen golven in het water. In werkelijkheid golven de namen in het zand. Hetzelfde zand waarmee de caissons in november '53 zijn afgezonken.

watersnoodmuseum waarom een tweede keer bezoeken?

Maaike Klunne is sinds september 2010 directeur van het Watersnoodmuseum in Ouwerkerk.

Boven: In caisson drie staan machines en werktuigen van het dijkherstel in het zand opgesteld.

Midden: De vele foto's in het museum geven de ramp een gezicht.

Onder: De kolossale, donkere caissons zoals u ze aan de buitenkant ziet, zijn verrassend licht binnenin.

Hartverwarmend

"We houden grotendeels onze eigen broek op. We krijgen € 5.000,- subsidie van de gemeente Schouwen-Duiveland en daar moeten we het mee doen. Gelukkig hebben we meer dan honderd vrijwilligers. Zonder hen zou het museum niet open kunnen. Ik ben veel gewend van vrijwilligers (Klunne was districtshoofd bij De Zonnebloem, red.), maar dit overtreft alles. De betrokkenheid en plichtsgevoel... Het is hartverwarmend. En, iedereen let hier op de centen. Postzegels worden uitgeknipt en kopietjes worden hergebruikt als kladpapier."

Licht

In caisson drie is het licht. Vanuit het dak van de caisson krijgt het zonlicht de kans door te breken. Passend, want deze caisson gaat over de periode van de wederopbouw. Er staat een replica van een Deense geschenkwoning maar ook machines en werktuigen van het dijkherstel staan er in het zand opgesteld. Alsof ze gisteren nog gedraaid hebben.

Museumglooiing

Het museum staat bepaald niet stil. Er liggen grootse plannen om het gebied rond het museum nog toegankelijker en aantrekkelijker te maken. Klunne is enthousiast: "We werken met veel partijen samen, zodat bezoekers een hele dag in het gebied kunnen blijven. Zo gaan we onder andere met onze nieuwe buren (eigenaars restaurant De Vierbannen, red.) luncharrangementen samenstellen. Dan kunnen mensen naar het museum, lunchen bij de buren, kanoën en wandelen in het krekengebied en fietsen langs de museumglooiing." De museumglooiing ligt er sinds 2009. Het bestaat uit twaalf vakken waar verschillende glooiingsstenen zijn gezet. Basalt, spijkerglooiing, betonzuilen en vilvoordse steen zijn maar een paar voorbeelden. Wanneer werd welke dijkbekleding gebruikt en waarom zie je ze nu maar amper meer. Er zit overal een kort verhaal bij. Fietsers kunnen hun buitendijkse tochtje even onderbreken voor een stukje praktische geschiedenis in dijkbekleding; bezoekers van het museum kunnen er wandelend naar toe. De museumglooiing is in samenwerking met Rijkswaterstaat en het waterschap tot stand gekomen.

Water anno nu

Het thema van caisson vier is 'Leven met water'. Het gaat verder dan de ramp. Een immense fotowand van overstromingen die wereldwijd plaatsvonden is helaas steeds weer achterhaald. Deze laatste caisson toont een kijkje in de huidige wereld met water, compleet met dijkversterkingen, klimaatverandering en technische oplossingen voor leven onder de zeespiegel. In vogelvlucht gingen we door het museum. Maar het verdient meer. Het verdient een bezoek, of een tweede of derde. Omdat u elke keer weer met indrukwekkende verhalen thuiskomt.

Op vertoon van dit artikel krijgt u tot 1 april 2012 maar liefst 25% korting op de entreeprijs. Meer dan de moeite waard om naar Ouwerkerk te rijden. ■

Weinig mensen kennen het en de plek komt op de toevallige passant misschien geheimzinnig over. Het graf van mr. Willem Schorer. Verscholen in het hoge gras van de dijk tussen de Sint Pieters- en Zachariaspolder bij IJzendijke.

door Arjan Goossen

Schorer's graf

Mr. Willem Schorer was president van de Raad van Vlaanderen in Middelburg. Hij leefde van 1717 tot 1800 en was een invloedrijk man met veel bezittingen in het toenmalige Staats-Vlaanderen (nu Zeeuws-Vlaanderen). Bij testament bepaalde hij begraven te willen worden te midden van zijn landgoederen. Dat gebeurde, ook al heeft hij nooit in Zeeuws-Vlaanderen gewoond. Bij het graf komen drie polders samen: de Zacharias-, Sint Pieters- en Ameliapolder. Alle drie waren ze eigendom van de familie Schorer.

Willem Schorer was geen onbekende op waterschapsgebied. Hij maakte zich sterk voor het winnen van land in Zeeuws-Vlaanderen op de zee. Dit was niet toegestaan zonder toestemming van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, waaronder Zeeuws-Vlaanderen toen rechtstreeks viel. Hij was rechtsgeleerde en schreef regelmatig artikelen over de rechtspraak. Behalve president was hij van 1740 tot 1795 ook lid van de Raad van Vlaanderen.

Het graf is leeg. Willem Schorer ligt in Middelburg begraven. Nu ligt het graf er eenzaam verlaten bij en is het een populair zoekpunt voor geocachers. Dit is een digitale speurtocht met GPS. ■

door Chantal de Putter

Vijf jaar geleden zijn ze verliefd geworden op het boerderijtje uit de jaren '30 en na flink wat klussen hebben ze er hun droomplek. Annemieke van der Eerden (47) en Jos van Felius (46) wonen samen met de dochters van Annemieke en hun dieren in Zonnemaire.

"Zonnemaire loopt als een rode draad door ons leven"

Het is een gezellige boel op het erf met twee honden, vier katten, sierduiven en kippen. Jos is opzichter waterbeheer maar in zijn vrije tijd kun je hem al klussend in zijn schuur vinden, onder toeziend oog van de beestenboel. Jos: "Ik heb veel materiaal en kan alles gebruiken. Ik gooi weinig weg maar Annemieke denkt daar wel eens anders over."

Annemieke werkt ook bij het waterschap; als telefoniste/receptioniste. Ze is lid van Groei & Bloei en sinds kort zelf begonnen met het stekken van plantjes uit eigen tuin. Annemieke: "Of ik het op de juiste manier doe? Als ze het overleven heb ik het goed gedaan." Na de zomervakantie gaat dochter Jeanine (18) op kamers wonen in Tilburg en dochter Liesanne (13) (op foto) naar de middelbare school in Goes. Liesanne kiest voor de kunst- en cultuurklas. Annemieke: "Het zal wel een stuk stiller worden in huis."

Zonnemaire loopt als een rode draad door hun leven. Annemieke: "In mijn jeugd ging ik altijd op vakantie naar Schouwen-Duiveland en ook in Zonnemaire." Jos: "Mijn familie komt van oorsprong hier vandaan en vijf jaar geleden hebben we er ons eerste huis gekocht."